

Аннотация. В работе рассмотрены организационно-методологические основы адаптивной системы защиты экономической безопасности. Разнообразие угроз требует нового подхода к защите экономической безопасности телекоммуникационного предприятия. Предложена организационная структура из трех контуров: детекторного, идентификационного и адаптивного. Такая структура позволяет работать с угрозами более организованно и по этапам. Каждый контур выполняет свою функцию. Детекторный контур обнаруживает угрозу. Идентификационный – определяет содержание, характер угрозы и ее направления. Адаптивный контур завершает работу с угрозой.

Ключевые слова: адаптивная система защиты, риски, экономическая безопасность, размерность угроз, цифровизация общества, трансформация, человеческий ресурс, технологии, программно-аппаратное обеспечение.

Summary. In the article the organizational and methodological framework of adaptive system of protection of economic security. The diversity of threats requires a new approach to the protection of economic security of a Telecom company. The proposed organizational structure of the three circuits: detection, identification and adaptive. This structure allows to work with threats in a more organized and in stages. Each circuit performs its function. The detection circuit detects a threat. Identification – determines the content, the nature of the threat and its direction. Adaptive circuit – exits the program.

Key words: adaptive protection, risk, economic security, the dimension of the threats to the digitalization of society, transformation, human resource, technology, software and hardware.

УДК: 330.338.47

Старинець О. Г.
кандидат політичних наук,
доцент кафедри менеджменту
Державного університету телекомунікацій

Starynec O. G.
Ph.D in Politics
Department of Management
State University of Telecommunications

МЕТОДИ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

METHODS OF FINANCIAL ANALYSIS OF ACTIVITY OF ENTERPRISES IN SYSTEM OF ANTICRISIS MANAGEMENT

Анотація. У статті розкрито суть та значення фінансового аналізу діяльності підприємства. Розглянуто види фінансового аналізу. Наведено характеристику основних методів фінансового аналізу діяльності підприємства. Визначено переваги та недоліки окремих методів фінансового аналізу діяльності підприємств. Досліджено роль фінансового аналізу в системі антикризового управління підприємством.

Ключові слова: підприємство, фінансовий аналіз, методи фінансового аналізу, результати діяльності, антикризове управління.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку економіки вимагає від підприємств постійного підвищення ефективності діяльності та зміцнення своїх позицій. Запровадження системи антикризового управління будь-якого підприємства є невід'ємною умовою його успішного функціонування. Питання застосування відповідних методів фінансового аналізу діяльності підприємств для формування механізму антикризового менеджменту набуває особливої актуальності в нинішніх умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність та особливості фінансової діяльності підприємства розглянуто в працях таких учених, як: І.О. Бланк, І.Т. Балабанов, В.В. Ковальов, М.Л. Котляр, С.М. Пястолов, Н.І. Строченко, Г.В. Савицька, В.В. Шиян та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Сьогодні важливо визначити найбільш ефективне поєднання методів фінансового аналізу для розроблення антикризового механізму управління підприємствами зв'язку.

Мета статті полягає в аналізі та обґрунтуванні окремих методів фінансового аналізу та їх ролі в антикризовому управлінні підприємством.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для вирішення конкретних завдань фінансового аналізу застосовується ціла низка спеціальних методів, які дають змогу одержати кількісну оцінку окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Фінансовий аналіз використовує низку методів, як загальнонаукових і загальноекономічних, так і специфічних. Можна виділити серед них основні [1, с. 48]:

- горизонтальний аналіз;
- вертикальний аналіз;
- трендовий аналіз;
- метод фінансових коефіцієнтів;
- аналіз інвестиційної привабливості підприємства;
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз (у тому числі аналіз за схемою Дюпон-каскад).

Фінансовий аналіз за І.О. Бланком поділяється на окремі види залежно від ознак [2, с. 98]:

1. За організаційними формами проведення виділяють внутрішній і зовнішній фінансовий аналіз підприємства:

а) внутрішній фінансовий аналіз проводиться фінансовими менеджерами підприємства чи власниками його майна з використанням усієї сукупності наявних інформативних показників. Результати такого аналізу можуть представляти комерційну таємницю підприємства;

б) зовнішній фінансовий аналіз здійснюють податкові інспекції, аудиторські фірми, банки, страхові компанії для вивчення правильності відображення фінансових результатів діяльності підприємства, його фінансової стійкості та кредитоспроможності.

2. За обсягом дослідження виділяють повний і тематичний фінансовий аналіз підприємства:

а) повний фінансовий аналіз проводиться для вивчення всіх аспектів фінансової діяльності підприємства в комплексі;

б) тематичний фінансовий аналіз обмежується вивченням окремих аспектів фінансової діяльності підприємства. Предметом тематичного фінансового аналізу може бути ефективність використання активів підприємства: оптимальність фінансування різних активів з окремих джерел (стан фінансової стійкості і платоспроможності підприємства); оптимальність інвестиційного портфеля (оптимальність фінансової структури капіталу) і низка інших аспектів фінансової діяльності підприємства.

3. За об'єктом аналізу виділяють такі його види:

а) аналіз фінансової діяльності підприємства, об'єднання у цілому. Об'єктом вивчення є фінансова діяльність підприємства у цілому без виділення окремих його структурних одиниць і підрозділів;

б) аналіз фінансової діяльності окремих структурних одиниць і підрозділів (центрів економічної відповідальності). Такий аналіз базується переважно на результатах управлінського обліку підприємства;

в) аналіз окремих фінансових операцій. Предметом такого аналізу можуть бути окремі операції, зв'язані з короткостроковими чи довгостроковими фінансовими вкладеннями, з фінансуванням окремих реальних проєктів та ін.

4. За періодом проведення виділяють попередній, поточний і наступний фінансовий аналіз:

а) попередній фінансовий аналіз пов'язаний із вивченням умов фінансової діяльності у цілому чи здійснення окремих фінансових операцій підприємства (наприклад, оцінка власної платоспроможності за необхідності одержання великого банківського кредиту);

б) поточний (чи оперативний) фінансовий аналіз проводиться в процесі реалізації окремих фінансових операцій для оперативного впливу на результати фінансової діяльності. Як правило, він обмежується коротким періодом часу;

в) наступний (чи ретроспективний) фінансовий аналіз здійснюється підприємством за звітний період (місяць, квартал, рік). Він дає змогу глибше і повніше проаналізувати фінансовий стан і результати фінансової діяльності підприємства порівняно з попереднім і поточним аналізом, тому що базується на завершених звітних матеріалах статистичного і бухгалтерського обліку.

Фінансовий аналіз є частиною загального аналізу господарської діяльності, що складається з двох взаємозалежних розділів: фінансового аналізу і виробничо-управлінського аналізу. Фінансовий аналіз, що ґрунтується на даних тільки бухгалтерської звітності, набуває характер зовнішнього аналізу, тобто аналізу, прове-

деного за межами підприємства його зацікавленими контрагентами чи власниками, державними органами [1, с. 146].

Основний зміст зовнішнього фінансового аналізу:

- аналіз абсолютних показників прибутку;
- аналіз відносних показників рентабельності;
- аналіз фінансового стану, ринкової стійкості, ліквідності балансу, платоспроможності підприємства;
- аналіз ефективності використання позикового капіталу;
- економічна діагностика фінансового стану підприємства.

Внутрішньогосподарський фінансовий аналіз використовує як джерело інформації й інші дані системного бухгалтерського обліку, дані про технічну підготовку виробництва, нормативну, планову й іншу інформацію.

Особливостями управлінського аналізу є:

- орієнтація результатів аналізу на своє керівництво;
- використання всіх джерел інформації для аналізу;
- відсутність регламентації аналізу з боку;
- комплексність аналізу;
- інтеграція обліку, аналізу, планування і прийняття рішень;
- максимальна закритість результатів аналізу для збереження комерційної таємниці.

Комплексна оцінка фінансової діяльності підприємства – більш глибокий і комплексний аналіз. У запропонованому варіанті він базується на основі комплексу показників, а також моделі Du Pont і розглядає всі боки діяльності компанії з погляду стратегічного розвитку бізнесу [3, с. 104].

Під час ухвалення рішення про інвестиції з боку підприємства значна увага приділяється ефективності використання позикових засобів, а з боку потенційного інвестора – здатності підприємства повернути борги і відсотки по них. У рамках даної програми цей вид аналізу не розглядається.

Можна виділити такі основні етапи фінансового аналізу підприємства [3, с. 78]:

1. Збір і підготовка вхідної інформації.
2. Аналітична обробка.
3. Аналіз, оцінка й інтерпретація результатів.
4. Підготовка висновків і рекомендацій.

На першому етапі проводяться збір внутрішньої і зовнішньої інформації, оцінка її достовірності; з'ясовують особливості облікової політики підприємства, відбирають необхідні форми бухгалтерської звітності та проводять їх звірку, збирають статистичну інформацію.

На другому етапі здійснюють переведення типових форм бухгалтерської звітності в аналітичні форми, які дають змогу проаналізувати структуру звітів і динаміку змін, проводять розрахунок і групування показників по основних напрямках аналізу.

На третьому етапі проводять аналіз структури і динаміки змін основних показників фінансових звітів, виявляють взаємозв'язки між основними показниками, здійснюють інтерпретацію отриманих результатів.

На четвертому етапі готують висновок щодо фінансового стану підприємства, виявляють «вузькі» місця і резерви підвищення ефективності діяльності, розробляють рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Аналіз дає можливість оцінити [3, с. 187]:

- 1) фінансове положення компанії;
- 2) майновий стан підприємства;
- 3) ступінь підприємницького ризику (можливість погашення зобов'язань перед третіми особами);

- 4) достатність капіталу для поточної діяльності і довгострокових інвестицій;
- 5) потребу в додаткових джерелах фінансування;
- 6) здатність до нарощування капіталу;
- 7) раціональність використання позикових засобів;
- 8) ефективність діяльності компанії.

Результати аналізу можуть бути цікавими як для власників, керівників, так і для партнерів, постачальників, споживачів і навіть конкурентів.

Потенційні власники і кредитори хочуть бути впевнені у вигідності інвестування своїх капіталів у компанію, тому використання методик аналізу і керування фінансами, а також показників, звичних і зрозумілих більшості інвесторів і ділових партнерів, є однією з необхідних умов для вирішення питання про можливе співробітництво.

Партнери, що вже ведуть справи з підприємством (постачальники, кредитори), також зацікавлені в одержанні аналітичної інформації про нього, щоб визначити для себе доцільність подальшого співробітництва, умови висновку контрактів, гарантії повернення кредитів тощо.

Для потенційних партнерів дуже привабливим є той факт, що компанія проводить політику відкритості: публікує свої фінансові й аналітичні звіти в засобах масової інформації, готова надати дані про результати і плани роботи.

Зосередимося більш детально на кожному з методів аналізу фінансового стану підприємства.

Суть горизонтального аналізу полягає у порівнянні показників звітності попереднього і поточного стану. При цьому здійснюється поетапне зіставлення звітів і визначається абсолютна і відносна зміна статей.

Вертикальний аналіз спрямований на визначення структури фінансових показників із виявленням впливу кожної позиції звітності на результат у цілому. Вертикальний аналіз подає фінансову звітність у вигляді відносних величин, які характеризують структуру узагальнюючих підсумкових показників. Обов'язковим елементом аналізу слугують динамічні ряди цих величин, що дає можливість передбачати та прогнозувати структурні зрушення в складі господарських коштів і джерел їх покриття.

Найпоширенішими є такі форми вертикального аналізу:

- 1) вертикальний аналіз активів. У процесі цього аналізу визначають співвідношення (частку) оборотних та необоротних активів, склад оборотних і необоротних активів, які використовують, склад активів підприємства за ступенем їх ліквідності, склад інвестиційного портфеля тощо;

- 2) вертикальний аналіз капіталу передбачає визначення частки власного та позикового капіталу, склад власного і позикового капіталу, які використовують, за видами та складом позикового капіталу за строковістю зобов'язань тощо;

- 3) вертикальний аналіз грошових потоків. У процесі цього аналізу в складі загального грошового потоку виділяють усі грошові потоки по оперативній (виробничій), фінансовій та інвестиційній діяльності. Кожен із цих видів грошових потоків, своєю чергою, може бути більш глибоко структурований за окремими складниками.

Трендовий аналіз являє собою визначення основної тенденції розвитку в часі (тренда) показників звітності.

Частіше всього трендовий аналіз використовують, порівнюючи коефіцієнти та показники аналізу підприємства за два-три роки, та показують тренд (напрямок) за допомогою графіків та таблиць.

Відносні показники (їх іще називають «коефіцієнти») – це найбільш відомий та поширений інструмент аналізу,

який найчастіше переоцінюється та яким часто зловживають. Коефіцієнти дають змогу оцінити залежність між різними складниками фінансової звітності, наприклад активами та зобов'язаннями чи витратами та надходженнями, а також їх динаміку [1, с. 153].

На думку М.Л. Котляра [4, с. 114], недоліком застосування аналізу за допомогою коефіцієнтів є складність щодо остаточного висновку про стан підприємства, оскільки загальна картина за показниками часто неоднорідна. Так, якщо за одним параметром підприємство має досить непоганий вигляд, то за іншими може вражати своїми поганими показниками. Це своєрідний дестабілізаційний чинник, який лише посилює суб'єктивність думки самого аналітика, тобто його схильність уважати певний параметр головним або брати його до уваги меншою мірою. На нашу думку, даний фактор може бути і позитивним із погляду, що не кожний аналітик зможе провести якісний аналіз та взяти на себе відповідальність за правильність зроблених висновків, наданих рекомендацій і, як наслідок, зростання ролі та «вартості» професійних наукових працівників фінансових служб підприємств.

Перевагами ж цього аналізу М.Л. Котляр вважає його методологічну прозорість, тобто обчислення коефіцієнтів не потребує спеціальних математичних знань, і будь-яка особа, що достатньою мірою володіє економічною термінологією, здатна розібратися у значенні показників. Ця простота робить прийом коефіцієнтів наймасовішим. Ми також згодні з даним твердженням, хоча хотілося б зауважити, що методика розрахунку того чи іншого показника повинна бути пристосована до наявних форм фінансової звітності або містити посилання на конкретне джерело інформації. Тільки у цьому разі процес розрахунку коефіцієнтів буде легким, прозорим і забезпечить порівнянність результатів, а керівництво підприємства зможе своєчасно одержувати найоперативнішу інформацію стосовно кожної ділянки його роботи, що дасть змогу виявити слабкі місця ще на ранніх етапах та вчасно вжити всіх потрібних заходів [4, с. 115].

Що ж до показників оцінки фінансової стійкості підприємства, то тут також існують різні погляди.

Найбільш удалим, на нашу думку, є перелік коефіцієнтів фінансової стійкості, запропонований І.О. Бланком [2, с. 84], що включає сім показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт заборгованості, коефіцієнт поточної заборгованості, коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності, коефіцієнт маневреності власного капіталу і коефіцієнт маневреності власного та довгострокового позикового капіталу.

С.М. Пястолов [5, с. 182] пропонує використовувати вісім показників фінансової стійкості. Проте нелогічним є одночасне використання таких взаємообернених коефіцієнтів, як коефіцієнти фінансової залежності та незалежності, адже якщо ми знаємо, що підприємство є на 60% незалежним від зовнішніх джерел фінансування, то, відповідно, на 40% воно є залежним від внутрішніх джерел.

В.В. Ковальов розділяє всі коефіцієнти, за допомогою яких можна оцінити фінансову стійкість підприємства, на дві групи: коефіцієнти капіталізації та коефіцієнти покриття [6, с. 325]. До першої групи належать коефіцієнти концентрації власного капіталу, залученого капіталу, фінансової залежності та незалежності капіталізованих джерел, рівень фінансового левериджу. До другої ж групи належать коефіцієнт забезпеченості процентів до виплати та коефіцієнт покриття постійних фінансових витрат.

До коефіцієнтів капіталізації також автор відносить такий показник, як рівень фінансового левериджу, який розраховується як відношення довгострокового залуче-

ного капіталу до власного капіталу. Як бачимо, у чисельнику знову використовується не весь позиковий капітал підприємства, а лише довгостроковий. Аналогічний порядок розрахунку даного показника пропонують Д.В. Шиян та Н.І. Строченко [7, с. 65].

Г.В. Савицька для оцінювання фінансової стійкості підприємства також пропонує розраховувати коефіцієнт фінансового левериджу (або фінансового ризику) як відношення власного капіталу до залученого [8, с. 568].

Порівняльний аналіз полягає у порівнянні абсолютних та відносних фінансових показників окремих підрозділів підприємства з аналогічними показниками інших підрозділів або показників одного підприємства з показниками інших підприємств галузі [9, с. 98].

Під час проведення такого аналізу прагнуть порівнювати показники різних підприємств за одні й ті самі часові періоди. Задовільні результати можуть бути отримані лише за порівняння підприємств, які мають чітко визначену приналежність до однієї галузі.

Діяльність багатопрофільних підприємств порівнювати набагато важче. Крім того, для порівняння показників конкретного підприємства з такими самими показниками інших підприємств по галузі необхідно мати достовірні й доступні для використання статистичні дані про діяльність окремих підприємств галузі та усереднені дані по галузі.

Інвестиційна привабливість підприємства – рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних та інших вимог чи інтересів інвестора щодо конкретного підприємства, яке може визначатися чи оцінюватися значеннями відповідних показників, у тому числі інтегральної оцінки [9, с. 124].

Для визначення інвестиційної привабливості підприємств через зазначену інтегральну оцінку прийняті показники, які задовольняють вимоги міжнародного меморандуму IASC (International Accounting Standards Committee).

Інтегральна оцінка дає змогу поєднати в одному показнику багато різних за назвою, одиницями виміру, вагомістю та іншими характеристиками чинників. Це спрощує процедуру оцінки конкретної інвестиційної пропозиції, а інколи є єдиною можливим варіантом її проведення і надання об'єктивних остаточних висновків. Фінансова оцінка підприємств передбачає розрахунок понад 40 відповідних показників за різними напрямками господарської діяльності підприємства.

Основні групи показників для визначення інвестиційно привабливих підприємств [9, с. 146]:

I. Показники оцінки майнового стану інвестованого об'єкта.

II. Показники оцінки фінансової стійкості (платоспроможності) інвестованого об'єкта.

III. Показники оцінки ліквідності активів інвестованого об'єкта.

IV. Показники оцінки прибутковості інвестованого об'єкта.

V. Показники оцінки ділової активності інвестованого об'єкта.

VI. Показники оцінки ринкової активності інвестованого об'єкта.

Усім групам показників оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, а також показникам, розміщеним у цих групах, присвоюються залежно від їх вагомості відповідні числові значення. Як і граничні значення показників, вагомість може коригуватися. Вказана вагомість є похідною від часу, конкретної політичної, соціальної ситуації, інших факторів, а тому ця характеристика має вріводне походження.

Під факторним аналізом розуміється методика комплексного та системного вивчення та вимірювання впливу факторів на величину результативних показників. Розрізняють такі види факторного аналізу [10, с. 66].

Детермінований факторний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких із результативним показником носить функціональний характер, тобто коли результативний показник представляється у вигляді виробності, приватної або алгебраїчної суми факторів.

Стохастичний аналіз являє собою методику дослідження факторів, зв'язок яких є результативним показником, на відміну від функціонального є неповним, можливим (кореляційним). Якщо за функціональної (повної) залежності зі зміною аргументу завжди трапляються відповідні зміни функції, то за кореляційного зв'язку зміна аргументу може дати декілька значень приросту функції залежності від з'єднання інших факторів, які виділяють даний показник. Наприклад, виробність праці за одного й того ж рівня фондоозброєності може бути неоднаковою на різних підприємствах. Це залежить від оптимальності поєднання інших факторів, котрі впливають на цей показник.

Прямий факторний аналіз дослідження ведеться дедуктивним способом – від загального до приватного. Зворотній факторний аналіз здійснює дослідження причинно-результативного зв'язку способом логічної індукції – від приватних, окремих факторів до узагальнюючих.

Факторний аналіз може бути одноступінчастим і багатоступінчастим.

Перший тип використовується для дослідження факторів тільки одного рівня підпорядкування без їх деталізації на складові частини. Наприклад, $y = a \Phi b$.

За багатоступінчастого факторного аналізу проводиться деталізація факторів а і b на складові частини для вивчення їх поведінки. Деталізація факторів може бути продовжена й далі. У цьому разі вивчається вплив факторів різних рівнів співвідрадної.

Необхідно розрізняти також статичний і динамічний факторний аналіз. Перший вид застосовується під час вивчення впливу факторів на результативні показники на відповідну дату. Інший вид являє собою методику дослідження причинно-результативного зв'язку в динаміці.

I, нарешті, факторний аналіз може бути ретроспективним, що вивчає причини приросту результативних показників за минулі періоди, та перспективним, який досліджує поведінку факторів і результативних показників у перспективі.

Основні завдання факторного аналізу [10, с. 112]:

1. Відбір факторів, визначаючих досліджувані результативні показники.

2. Класифікація та систематизація факторів для забезпечення комплексного та системного підходу до дослідження їх впливу на результати господарської діяльності.

3. Визначення форми залежності між факторами і результатами показників.

4. Моделювання взаємозв'язків між результативним і факторним показником.

5. Розрахунок впливу факторів і оцінка ролі кожного з них у зміні величини результативного показника.

6. Робота з факторною моделлю (практичне її використання для управління економічними процесами).

Відбір факторів для аналізу того чи іншого показника виконується на основі теоретичних і практичних знань, придбаних у цій сфері. При цьому зазвичай виходять із принципу: чим більший комплекс факторів досліджується, тим точніше будуть результати аналізу. Разом із тим необхідно мати на увазі, що якщо цей комплекс

факторів розглядається як механічна сума, без обліку їх взаємодії, без виділення головних, визначаємих, то вводи можуть бути помилковими. В економічному аналізі взаємозв'язане дослідження впливу факторів на величину результативних показників досягається за допомогою їх систематизації, що є одним з основних методологічних питань цієї науки.

Важливим методологічним питанням у факторному аналізі є визначення форми залежності між факторами і результативними показниками: функціональна вона чи стохастична, пряма чи зворотна, прямолінійна чи криволінійна. Тут використовуються теоретичний і практичний досвід, а також способи порівняння паралельних і динамічних рядів, аналітичних груп початкової інформації, графічний і -е.

Моделювання економічних показників (-е термінування і стохастичне моделювання) також являє собою тяжку методологічну проблему у факторному аналізі, вирішення якої потребує спеціальних знань і практичних навичок у цій сфері.

Найголовніший методологічний аспект в аналізі – розрахунок впливу факторів на величину результативних показників, для чого в аналізі використовується цілий арсенал способів.

І, нарешті, останній етап факторного аналізу – практичне застосування факторної моделі для підрахунку резервів приросту результативного показника, для планування і прогнозування його величини за зміни виробності ситуації.

Більш детально зупинимося на методі аналізу за схемою «Дюпон-каскад» [10, с. 71–73].

На Заході широко розповсюджена система фінансового аналізу «Дюпон» (The Du Pont System of Analysis), розроблена менеджерами компанії «Дюпон», відома ще за назвою «Дюпон-каскад», або просто «Каскад». За цією системою метою аналізу є:

- визначити п'ять основних співвідношень (коефіцієнтів) за даними бухгалтерської звітності (нетто-прибутковість власного капіталу, нетто-прибутковість активів, нетто-прибутковість продажів, оборотність активів, мультиплікатор акціонерного (власного) капіталу);
- отримати уявлення про розвиток компанії в часі (проаналізувавши динаміку коефіцієнтів);
- виділити основні напрями поглибленого вивчення діяльності компанії.

Висновки. Фінансовий аналіз є процесом, заснованим на вивченні даних про фінансовий стан підприємства і результати його діяльності у минулому для оцінки майбутніх умов і результатів діяльності. Таким чином, головним завданням фінансового аналізу є зниження невизначеності, пов'язаної з ухваленням економічних рішень, орієнтованих на майбутнє.

Фінансовий аналіз може використовуватися як інструмент обґрунтування короткострокових і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій; як засіб оцінки майстерності й якості управління; як спосіб прогнозування майбутніх фінансових результатів. Фінансове прогнозування дає змогу значною мірою поліпшити управління підприємством за рахунок координації всіх чинників виробництва і реалізації, взаємозв'язку діяльності всіх підрозділів і розподілення відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйствующего субъекта. М.: Финансы и статистика, 2012. 207 с.
2. Бланк И.А. Основы финансового менеджмента. К.: Ника-Центр, 2009. 342 с.
3. Бердникова Т.Б. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учеб. пособие. М.: Инфра-М, 2007. 224 с.
4. Котляр М.Л. Оцінка фінансової стійкості підприємства на базі аналітичних коефіцієнтів. Фінанси України. 2013. № 1. С. 113–118.
5. Пястолов С.М. Анализ финансово-хозяйственной деятельности предприятия. М.: Академия, 2012. 258 с.
6. Ковалев В.В. Финансовый анализ: методы и процедуры. М.: Финансы и статистика, 2011. 560 с.
7. Шиян Д.В., Строченко Н.І. Фінансовий аналіз. К.: А.С.К., 2005. 240 с.
8. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2004. 654 с.
9. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом, выбор инвестиций, анализ отчетности. М.: Финансы и статистика, 2006. 263 с.
10. Бланк И.А. Управление прибылью. К.: Ника-Центр, 2008. 563 с.

Аннотация. В статье раскрыты суть и значение финансового анализа деятельности предприятия. Рассмотрены виды финансового анализа. Приведена характеристика основных методов финансового анализа деятельности предприятия. Определены преимущества и недостатки отдельных методов финансового анализа деятельности предприятий. Исследована роль финансового анализа в системе антикризисного управления предприятием.

Ключевые слова: предприятие, финансовый анализ, методы финансового анализа, результаты деятельности, антикризисное управление.

Summary. Essence and value of financial analysis of activity of enterprise are exposed in the article. The types of financial analysis are considered. The description of basic methods of financial analysis of activity of enterprise is given. Advantages and lacks of separate methods of financial analysis of activity of enterprises are certain. The role of financial analysis in the system of anticrisis management of enterprise is investigated.

Key words: enterprise, financial analysis, methods of financial analysis, results of activity, anticrisis management.